

DOSAD NEPRIBILJEŽENA POJEDINOST U SVADBENIM OBIČAJIMA SJEVERNE PODRAVINE

DRAŽEN GALENIĆ

student etnologije

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

41000 Zagreb, Salajeva 3

UDK: 39.29

Stručni rad

Professional paper

Primljeno: 30. 12. 1993.

U okviru opisa svadbenih običaja u okolici Ludbrega zabilježen je propis po kojemu je djever trebao u određenom trenutku skinuti zeleni vijenac na bijelome rupcu sa suhe grane u krošnji nekog stabla.

Prikupljajući građu o svadbenim običajima u okolici Ludbrega naišao sam na jednu dosad nepribilježenu pojedinost u samome tijeku tradicijske svadbe za koju mi se čini da bi mogla biti povezana s pretkršćanskim mitskom pogledom na svijet. Ispitivanje sam obavio 16. i 17. prosinca 1993. u selu Kutnjak, župa sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu, općina Rasinja, županija Koprivničko-Križevačka.

Svi kazivači koje sam ispitivao govorili su mi o jednome gotovo identičnom svadbenom običaju koji je na ovome prostoru postojao do početka drugoga svjetskog rata, a danas se očuvao samo u sjećanjima kazivača. Navodim ga po kazivanju Josipa Stanina:

Potli venčanja v cirkvi dok su se mladenci zvenčali, negda se je išlo z cirkve v mladino hižo. Gda je kolona došla pred hižu mlade i dok je prešla vsa spitancija [=ceremonijalno zapitkivanje] pred lesom [=pletanim dvorišnim vratima], i gda su svati došli vu dvor, kapitan je preglasil da dever ve [=vezda, sad] mora iti na drevo po mladín ropčec. Dever je trebal z dreva zeti beloga ropčeka, a negda su mi japa pripovedali da je mesto ropčeca gori na drevu bil obešeni nekakev venčec od zelenjeve, na kojemu je bil privezani isti takov ropčec. On se je trebal spentrati na vrh dreva na kojemu je već prije nešto [=netko] od mlajših odnesel toga ropčeca i obesil ga na najvisokšu granu; jee, ali ona je trebala po mogućnosti biti čim višeša, i da je bila suhorek [=suha grana]. Dever je, prije nego li se je počel pentrati na drevo, platil mužiki da mu igrajo nekakvu pesmu dok se bu on pentral. Onda je dever moral popiti par kupici vina i nazdravlati i to ovak. Prvu je zdigel i rekel:

*Najprije se setimo svevišnjega Boga
koji visoko sedi i vse nas doli gleda.*

Spil je tu kupicu do kraja, a onda je zdigel drugu i rekel:

*A ve za naše roditelje koji su ovu decu
podigli i blagoslov im dali.*

Tu je isto spil do kraja. Onda je zdigel treću i rekel:

*Za vas gospoda kapitani koji za stolom
sediste i saki v svoj kut glediste.*

Treću je ne spil do kraja, već ono kaj mu je ostalo je zlejal v zemlu ili v koren dreva ili pod noge mužikašem, i onda je mužika zaigrala. I igrali so dok je dever ne donesel doli toga ropčeka z dreva. Dever je zato moral biti siguran i spreten kak lasica. Ali je moral dobro paziti da ne vtrgne toga suhorka na kojemu je bil ropček, jerbo bi to bilo veliko zlo i velka nesreća. Ako pak je dever ne štel ili ne mogel iti na drevo, moral je platiti da mu nešto drugi ide po to gori, ali negda je to bila velka sramota.

Ostali su mi kazivači opisali ovaj običaj s manje pojedinosti. Na pitanje o tome kakvo je značenje imao taj običaj i zbog čega se provodio, rekli su: *Ne znamo, ali to je od negda tak bilo, samo kaj se je to denes već zagubilo.* Na molbu da mi pobliže opišu neke pojedinosti, npr. koje je to drvo trebalo biti, odgovorili su mi: *Nije bitno, bilo koje drevo vu dvoru more biti, hruška, sliva, lipa, dud ili kakovo drugo. Ali, moglo je biti to i veliko drevo, ona velka, stara lipa na sredini sela mom kraj cirkve.* Ostali su mi kazivači rekli da grana na koju su vezali rubac nije morala biti obvezno suha, nego je mogla biti i obična zelena, samo da je što viša i djeveru teže pristupačna. Isto tako nisu spominjali nikakav vjenčić, već da je po njihovu sjećanju bio o granu privezan samo rupčić.

Nije mi poznato raširenje toga običaja. Prema mišljenju kazivača on bi trebao biti poznat samo na području župe Kuzminec (obuhvaća sela Kuzminec, Koledinec, Kutnjak, Antolovec, Vojvodinec, Gorica i Pustakovec) te možda u još nekim susjednim selima.

KAZIVAČI:

JOSIP STANIN, *15. siječnja 1919. u Kutnjaku,

LJUBA MIKULINJAK rođ. Kolar, *1917. u Rasinji, udana u Kutnjak,

AGNEZA ŽIVKO rođ. Kuharić, *10. lipnja 1929. u Koledincu, udana u Kutnjak,

IVAN SMOK, *28. prosinca 1936. u Kutnjaku.

EINE BISHER UNBEMERKTE EINZELHEIT IM HOCHZEITSBRAUCHTUM IN DER NÖRDLICHEN PODRAVINA Zusammenfassung

In den Dörfern der Pfarre Kuzminec (unweit von Ludbreg in Nordkroatien) hatte bis zum zweiten Weltkrieg einer der Hochzeitsfunktionäre die Aufgabe, aus der Krone eines größeren Baumes ein weißes Tuch mit einem grünen Kranz von einem trockenen Ast herunterzuholen. Dabei durfte der Ast nicht brechen, denn das würde Unglück bedeuten.